

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. De indiciorum probationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

perius num. 59. 78. & 96. docet Navarr. Quare ex duplici capite cum indicia expressa fuerint judicialiter probata, potest iudex procedere ad inquisitionem. Primo ex notorietate, & evidentiâ criminis. Secundo notitia quam jam de illo crimine iudex comparavit, quæ duo habentur pro infamia, aut fæcto accusatore.

Illud tamen notandum est, quod cum iudex per sufficientes testes indicia probaverit, tunc debet eum, si fuerit præsens, de veritate criminis interrogare, ut si illud fateatur, ipsum puniat: si minus, ut inquisitionem contra ipsum instituat, ut aperte docet Julius Clarus q. 5. ex Innocentio & alijs, & P. Lessius *lib. 1. c. 5.* ut supra num. 139.

Secunda conclusio: Quando delictum quantum vis occultum est contra bonum commune, vel ex eo imminet damnum, vel spirituale, vel corporale tertie personæ, quod commode impediri non potest, nisi Superioris opere vel industria; tunc iudex solis præcedentibus indicijs expressis, potest specialiter inquirere Autorem illius criminis.

Hæc conclusio, quantum ad primam partem manifestè constat; quia bonum commune omnino præponderat famæ cuiuscunque particularis: Secunda etiã pars ex eo constat; quia ex charitate non solum possum, sed etiam teneor crimen alterius manifestare, quando ex eo grave damnum proximis imminet.

Hæc conclusio est communis apud omnes. Nota tamen, quod si ad avertendum illud damnum non fuerit necesse crimen alterius patefacere, quia forsitan per aliam viam, nempe per fratrem correctionem, illud damnum avertere quis potest; tunc nullatenus debet illud iudici aperire.

Tertia conclusio. Quando delictum notorium non est, sed potius omnino occultum, neque vergit in damnum commune, aut privatum alterius; tunc etiam si indicia expressa inveniantur, iudex non potest ad inquisitionem specialem procedere: quod ex eo manifestè probatur; quia si duo aut tres testes jurati non sufficiunt, ut iudex inquisitionem formet, nisi infamia prius præcedente, (ut expressè decernitur in *Capite Qualiter*, & quando 2. *Cap. Inquisitionis de accusationibus*) a fortiori solis indicijs innixus, nulla ratione poterit ad inquisitionem particularem progredi.

Restat jam, ut argumento in contrarium adducto respondeamus; & primò dicimus, illa capita ex *tit. de accus. desumpta*, intelligenda esse de crimine occulto, & de personâ, sive malefactore occulto: tunc enim etiam si indicia expressa, vel semiplena probatio præcesserint, si infamia non præcedat, fieri inquisitio prohibetur; non verò illa Jura loquuntur, vel de crimine notorio, vel bono communi, aut privato iacturam inferente, nam tunc indicia expressa etiam sine infamia, ad inquisitionem sufficiunt, ut superius hoc capite annotavimus.

Ita prædicta Jura interpretantur Recentiores, ut Arragon. 2. 2. q. 69. *artic. 2. & alij.*

CAPVT VIII.

De indiciorum probationibus.

Sunt multa, & varia quidem indiciorum genera, de quibus longum esset speciatim disserere. Illud tamen præmittendum censio, antequam ad indiciorum probationes descendamus, quod in occultis criminibus, quæ sunt difficillimæ probationis, sufficiunt violentæ præsumptiones, etiam ad condemnandum reum, ut notat eruditè Emman. Rodericus *Tomo 2. qu. 3. art. 2.* citans pro hac sententia Jurisperitos quam plurimos, qui eam fatentur communiter receptam à Doctoribus, & Mascardum, qui affirmat eam sic servari in Curia: Decisionem Rotæ, & Hostiensem dicentem, quod in his, quæ in occulto committuntur, & certa probatio haberi non potest, indicia probabilia, & urgentes præsumptiones habentur pro sufficienti probatione; & ita idem Emmanuel Rodericus concludit, quod in similibus delictis occultis probatio sufficit per conjecturas, vel probationes, quæ in alijs non essent sufficientes, non tamen sufficit ad penam ordinariam imponendam, sed solum extraordinariam, majorem vel minorem indiciorum apparentiam, & probationem, ponderatis mature alijs circumstantijs aliarum personarum, loci, temporis, & similibus.

Quæ verò probatio in alijs delictis ordinarijs requiratur, oportet ut inquiramus: in qua re hanc statuimus asseritionem, nempe: Ea probatio, quæ requiritur ad comprobanda delicta, eadem quoque ad plenam probationem indicij est necessaria, ita ut si ad illam duo testes contestes, omni exceptione majores, delictantur, ita quoque ad cuiuscunque indicij plenam probationem requiratur, & sicut unus, & singularis testis tantum facit semiplenam probationem, ita quoque unus testis facit & indicij semiplenam probationem.

Pro clariori verò hujus asserti intelligentia præmitto casum, v. g. si adsint duo testes, omni exceptione majores, deponentes de visu, quorum unus deponat de delicto in se, videlicet se vidisse Petrum vulnerantem Antonium, & alius deponat de indicio distincto, & non de crimine, dicendo se vidisse Petrum eadem hora egredientem de loco, ubi Antonius existit vulneratus, & præfatum Petrum habentem gladium sanguine conspersum; certum est quod primus testis deponat de delicto, & secundus de indicio tantum, ut constat. Ibi tamen plenam probationem facient, licet unus deponat de delicto, & alius de indicio; quia est indicium violentissimum, & maximum, & delicto proximum, & immediatum: & idem semper est dicendum de similibus testibus, quorum unus probet de delicto, & alius de indicio adeo connexo, ut merito contestes dici possint ex loco, tempore, & circumstantijs inseparabiliter connexis.

Sed quia hic non loquimur ex professo de probatione, quam faciunt indicia respectu delicti, ut reus vincatur, sed solum de probatione eorum in se: ideo stabilicum est à nobis, quod

Satisfit
argu-
mento
contrario

CAPVT IX.

Semiplena probatio quando, & in quibus delictis sufficiens sit ad inquisitionem.

Explicato INNOCENTII tertij responso in *Cap. Inquisit. & Cap. Qualiter, & quando. 2.*

De accusationibus.

Duplex esse probationis genus, alteram quod plena probatio, alteram quod semiplena vocatur, Juris utriusque professores uno ore fatentur: plena est, quam alio nomine perfectam omnibusque numeris absolutam DD. appellarunt, quæ quidem ad condemnationem Rei, (qualis est quæ in ore duorum vel trium testium consistit,) est omnino sufficiens. Altera inchoata atque imperfecta dicitur, quam semiplena Jurisprudentes nuncuparunt. Nunc quam vim semiplena probatio habeat, merito inquirimus, an inquam hæc æquivalcat infamiae, & indicij expressis, ita ut iudex semiplena probatione præcedente, possit juridicè inquisitionem formare?

Pro hujus dubij resolutione præmittere oportet, esse Juris principium, unum testem omni exceptione majorem, semiplenam probationem etiam in criminalibus facere, ut constat ex *L. Admonendi, ff. de Jurejurando*, ubi Bartolus numero 36. & communiter DD. in *Legge Bonæ fidei. C. de rebus creditis*, quod similiter affirmat Glossa, *L. 3. C. ad legem Juliam Majestatis*, ubi etiam communiter DD. affirmant, quos refert ac sequitur Gomezius *Tom. 3. Variarum resolutionum, cap. 1. n. 2. circa finem*, & communiter docent DD. utriusque Juris.

Testis igitur omni exceptione major, qui & idoneus, & integer alio nomine appellatur, ille censendus est, qui fide dignus, juratus, & de facto ipso de visu deponit, aut de auditu in his, quæ solo auditu percipi queunt, cujusmodi sunt blasphemiae, injuriæ, & similia; sive de alio sensu corporeo in his, quæ illo sensu percipiuntur. v. g. de olfactu, an aliquis vinum biberit, nec ne? vel quod pulverem sclopetarium fuisset odoratus; de gustu, quod vinum, acetumvè esset, quod gustavit; de tactu, an apprehenderit vestitum, vel nudum; ita ut testificetur de tempore, loco, alijsve circumstantijs substantialibus; præterea ut talis sit conditionis, ut nulla ei objectio, aut exceptio opponi possit, ut à testimonio repellatur, *Cap. Licet, de testibus, cum alijs Juribus*, ut probat Clarus, *quest. 2. 1. verbo, unus testis*, Penna in *Commentar. 1. 0. in 3. parte Direct. Inquisitio. verbo, voce autem, & Farinaccius q. 62. num. 1. & sequentibus*.

Unicus præterea testis omni exceptione major facit indicium plenum ad torturam, etiam si nulla alia indicia, sive levia, sive gravia concurrant, ut post alios Jurisperitos docent Julius Clarus, *q. 22. verbo, unum tamen*, & Farinaccius *q. 37. n. 54. & 58.*

In hac dubitatione sententia D. Thomæ *Sententia 2. 2. quest. 69. Artic. 2.* planè esse videtur, ad inquisitionem.

quod quando indicia non sunt evidentiæ, & nota, debent saltem probari per duos testes & con- testes ad hoc, ut sint certa, & indubitata.

Ex quibus infero, nihil magis, vel minus requirit ad probationes indiciorum, quam delictorum in se: ita ut si unus testis singularis facit semiplenam probationem, & duo testes con- testes plenam delicti, simili passu judicandum erit respectu indiciorum, & idem etiam servandum circa testes de auditu, & de probatione fama.

Ex quo secundò inferitur, quod duo testes deponentes de duobus indicijs remotis, nullatenus conjunguntur ad perficiendum unicum indicium, & similiter duo testes singulares de auditu non conjunguntur ad plenam probationem fama, vel alicujus indicij, ut dictum est.

Tertiò infero, quod si unus testis deponit de fama, & alius de inimicitia, & alius de fuga, & sic de similibus, non conjunguntur ad plene probandum unum indicium, quod possit esse sufficiens ad torturam, ad quam esset sufficiens ex genere suo aliquod illorum indiciorum, si esset plene probatum per duos testes.

Neque obstat illa communis regula: singula quæ non prosunt, simul collecta jvant; igitur ex varijs indicijs resultabit unum sufficiens. Non probat, inquam, quia ut optime advertit Cærenius in sua *practica sol. 39.* hæc regula locum habet, quando illa sunt perfecta in genere suo, & sint plene probata, ut dictum est: unde fit ex superius dictis, quod testes singulares deponentes de pluribus indicijs, quorum quilibet indiciorum esset aliàs sufficiens ad torturam, si esset plene probatum, non debet movere judicem ad torquendum reum, cum nullum præfactorum indiciorum per testes singulares sit plene probatum: idè nec simul collecta plura plene sufficiunt ad torturam. Verum est tamen, quod quando testes singulares deponant de indicijs adeo connexis, quod unicum integrant indicium perfectum sufficiens ad torturam, deveniri ad illam poterit: non ex vi singularium testium; sed ex connexione indiciorum, ut in exemplo de dicto vulnerato, & de duobus alijs dicentibus vidisse vulneratam fugientem, & cum ense sanguinolento patet.

Ex quibus ultimò inferitur, quod testes singulares de indicijs remotis, & levibus, de indicijs quamvis gravibus, non tamen connexis, nec se invicem complectentibus, nihil probant. Quæ digna quidem sunt, ut à Visitatoribus exactè notentur, ut autè in indiciorum examine procedant.

Corolla-
ria.

VIII.

probationibus.

idem indiciorum
um esset speciatim
tendendum censio,
obationes delicti-
nibus, quæ sunt
sufficiens violentæ
condemnationem
an. Rodenico Tit
te sententia Juris
am fatentur cons-
us, & Malcata-
ari in Curia De-
dicentem qui
truntur, & cen-
dicia probabiliter
abentur pro suffi-
Emmanuel Ro-
similibus delicti
onjecturas, vel
essent sufficiens
nam ordinariam
ordinarium, mi-
m apparetiam
mature alijs cit-
m, loci, tempo-

delictis qua-
inquiramus: in-
em, nempe: Et
improbanda do-
m probationem
illam duo testes
majores, delibe-
que indicij ple-
ficat unus, &
mplenam pro-
facit & indicij

erti intelliger-
sint duo testes
nentes de visu
in se, videlicet
Anthonim
cto, & non de
m eadem ho-
nitus existit
m habentem
& certum est
dicto, & se-
istat. Isti ta-
e, licet unus
ctio; quia est
ximam, &
m: & idem
s testibus,
alios de in-
oines testes dici
stantijs in-

professo de
respectu de-
de proba-
est à nobis,
quod

LESU
Spirit.
II